

Základná škola s materskou školou Záriečie

UČEBNÉ OSNOVY

Inovovaný Školský vzdelávací program

Podľa inovovaného Štátneho vzdelávacieho programu

ISCED 1

Predmet: Etická výchova

1.- 4. ročník

Platný od 1. 9. 2015

Učebné osnovy

Etická výchova

Vzdelávacia oblasť	Človek a hodnoty	
Názov predmetu	Etická výchova	
Časový rozsah výučby	ŠVP	1hodina týždenne/ 33 hodín ročne
	ŠkVP	0 hodín týždenne/ 0 hodín ročne
	spolu	1hodina týždenne/ 33hodín ročne
Ročník	prvý, druhý, tretí, štvrtý	
Škola	ZŠ s MŠ Záriečie	
Stupeň vzdelania	ISCED 1- primárne vzdelávanie	
Dĺžka štúdia	4 roky	
Forma štúdia	denná	
Vyučovaci jazyk	slovenský	

Učebné osnovy sú totožné so vzdelávacím štandardom ŠVP pre predmet etická výchova.

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie.

Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré popri informáciách účinne podporuje pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných a pod.). Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- osvoja si základné postoje, ktoré podmieňujú kultivované medziľudské vzťahy,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie a rešpektovanie najvyššej hodnoty, ktorou je život človeka a všetko, čo vedie k jeho rozvoju,
- získajú spôsobilosti, ktorými posilnia sebaúctu a hodnotenie iných,

- získajú spôsobilosti pri vyjadrovaní svojich citov a nadobudnú úctu k citovému životu iných,
- naučia sa aktívne participovať na živote spoločnosti (triedy, školy, regiónu),
- osvoja si prvky prosociálneho správania v rodine, v žiackom kolektíve,
- nadobudnú spôsobilosť na pochopenie hodnoty priateľstva, vzájomnosti a rodiny,
- rozvíjajú svoj postoj k postihnutým, chorým a starým ľuďom.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

1. ročník

Tematický celok	Časová dotácia /hodín/
Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch	5
Prvky prosociálneho správania	8
Ľudská dôstojnosť	6
Pozitívne hodnotenie iných	7
Naša rodina	7

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • predstaviť seba i spolužiakov krátkou charakteristikou, • pomenovať dôvody pre vďačnosť, prosbu, ospravedlnenie, • podieľať sa na vytváraní pravidiel skupiny, 	rodina, skupina, školská trieda pozdrav, vďačnosť, ospravedlnenie pravidlá skupiny

Prvky prosociálneho správania

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • uviesť príklady úcty k rodičom, učiteľom a spolužiakom, • vyjadriť adekvátne vďačnosť, prosbu a ospravedlnenie, • riadiť sa pravidlami skupiny, • rešpektovať spolužiakov, 	Úcta úcta k rodičom, učiteľom, starším ľuďom, spolužiakom prejavy úcty

Ľudská dôstojnosť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznať postupne rôzne vlastnosti ľudí, • uviesť vlastnosti, ktorými sa odlišuje od iných, • poukázať na dôležitosť sebaovládania v medziľudských vzťahoch, 	hodnota osoby, moja hodnota, rozdiel medzi mnou a ostatným svetom ľudská osoba sebaovládanie

Pozitívne hodnotenie iných

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • rozlíšiť medzi dobrým a zlým správaním u seba i u spolužiakov, • uviesť dobré vlastnosti spolužiakov a príslušníkov rodiny, 	vlastnosti iných osôb pozitívne vlastnosti rodinných príslušníkov, spolužiakov vyjadrenie pozitívneho hodnotenia iných

<ul style="list-style-type: none"> zahrať scénu, kde vyjadrí pochvalu spolužiakom, 	negatívne správanie a jeho dôsledky
---	-------------------------------------

Naša rodina

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> pomenovať rodinné vzťahy, vysvetliť tri pravidlá vo vlastnej rodine, uviesť príklad úctivej komunikácie v rodine, naplávať si konkrétnu pomoc pre členov rodiny 	rodina a jej úloha v živote človeka vzťahy medzi členmi rodiny rodinné pravidlá komunikácia pomoc v rodine

2. ročník

Tematický celok	Časová dotácia /hodín/
Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch	5
Tvorivosť	8
Iniciatíva	6
Vyjadrovanie citov	7
Naša trieda	7

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> vysvetliť pojem spolupráca na príkladoch, zdôvodniť potrebu vzájomného počúvania, rozpoznať vzťah medzi právom a povinnosťou, vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole i v rodine, 	Spolupráca vzťahy v triede právo a povinnosť práva a povinnosti v rámci rodiny a triedy

Tvorivosť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> zhotoviť originálny darček pre spolužiaka, zahrať pomocou pantomímy rôzne situácie, vymyslieť spoločne príbeh o svojej triede, oceniť originalitu iných, doplňať znenie pravidiel skupiny, 	Tvorivosť vlastné talenty pozornosť, fantázia, úsilie, vytrvalosť prínos tvorivosti (úžitok, radosť, obohatenie iných) tvorivosť, ktorá škodí a zarmucuje

Iniciatíva

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> uviesť príklady iniciatívneho správania, určiť oblasť, v ktorej je iniciatívny, zapájať sa do triednych a školských 	iniciatíva –ochota, prekonanie lenivosti a obáv iniciatíva pri poznávaní nových vecí, pri vytváraní dobra a zabraňovaní zlu

činností	iniciatíva pri vytváraní dobrých vzťahov v triede i mimo ne
----------	---

Vyjadrovanie citov

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> opísať jednoduchou formou, čo znamená slovo city, prejaviť svoje city spojené s príjemným i nepríjemným prežívaním formou kresby „moje city počas dňa“, vyjadriť kultivovane svoje city, uviesť, ako vhodnou formou vie vyjadriť city spojené s nepríjemným prežívaním, 	City prežívanie citov city v rodine, medzi rovesníkmi úcta k osobám opačného pohlavia úcta k citom iných

Naša trieda

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> rozlíšiť medzi vhodným a nevhodným správaním v triede, predložiť návrhy na zlepšenie súdržnosti spoločenstva triedy, prejaviť pochopenie so spolužiakmi, prispieť k dobrej atmosfére v triede, vyjadriť svoje pozitívne prania formou kresby. 	naša trieda –spoločenstvo detí pozitíva a negatíva našej triedy vylepšovanie nášho spolužitia súdržnosť spoločenstva

3. ročník

Tematický celok	Časová dotácia /hodín/
Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch	5
Vcítanie sa do prežívania iných –empatia	8
Riešenie konfliktov- výchova k zmierlivosti	6
Pomoc, darovanie, delenie sa	7
Naša škola	7

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> vyhodnotiť pravdivé informácie o sebe, preveriť si informácie o iných, rozpoznať rizikové situácie a negatívne ponuky, zahrať formou scény situácie s negatívnymi ponukami 	pravda v živote ľudí otvorená komunikácia – pravdivosť a objektívnosť zdroje informácií pravda o sebe a jej prijatie, pravda o iných rizikové situácie v živote detí odmietnutie zla a negatívnych ponúk

Vcítanie sa do prežívania iných –empatia

Výkonový štandard	Obsahový štandard
-------------------	-------------------

<ul style="list-style-type: none"> • uviesť príklady na situácie, v ktorých prejavuje súcit a pochopenie, • poukázať na dôležitosť radosti vo svojom prostredí, • prejavovať spoluúčasť a pochopenie iných v problémových situáciách, 	Empatia radosť a smútok v živote ľudí súciť a spoluúčať so slabšími, chorými, zdravotne a sociálne znevýhodnenými ľuďmi vcítenie sa do situácie spolužiakov
--	--

Riešenie konfliktov- výchova k zmierlivosti

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • uznať právo človeka na omyl, • rozlíšiť omyl od zákernosti, • diskutovať o možnostiach nápravy omylu, • porozumieť významu odpúšťania a komunikácie v konfliktných situáciách, • formulovať rôzne typy žiadosti o prepáčenie, 	právo na omyl omyl a zákernosť odpúšťanie v medziľudských vzťahoch sebaovládanie v konfliktných situáciách upevňovanie vzájomnosti súťaživosť a kooperácia

Pomoc, darovanie, delenie sa

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • vysvetliť rozdiel medzi materiálnou a nemateriálnou pomocou, • uviesť príklady pomoci v rámci triedy a rodiny, • pomáhať si navzájom, 	vnímanie a prežívanie prosociálnosti materiálna a nemateriálna pomoc podelenie sa a darovanie v rámci rodiny a žiackeho kolektívu odmietnutie dobra iným

Naša škola

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • vymenovať pozitívne stránky svojej školy, • uviesť príklad problémov, ktoré sa v škole vyskytujú, • navrhnúť svoj príspevok k dobrej atmosfére v škole. 	naša škola príslušnosť k našej škole účasť žiakov na úspechoch i problémoch školy

4. ročník

Tematický celok	Časová dotácia /hodín/
Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch	5
Reálne a zobrazené vzory	7
Rozvoj tvorivosti a iniciatívy	6
Dohovor o právach dieťaťa	7
Náš región-naša vlasť	8

Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> • opísať rozdiely správania medzi chlapcami a dievčatami, 	tolerancia a ústretovosť vo vzťahoch zlaté pravidlo mravnosti

<ul style="list-style-type: none"> rozpoznať vhodné a nevhodné správanie voči osobám opačného pohlavia, rozpoznať situácie, kde je potrebné ticho a počúvanie, 	rešpekt a úcta rovnoprávnosť mužov a žien komunikačné zručnosti v medziľudských vzťahoch kultivované správanie k osobám opačného pohlavia
--	--

Reálne a zobrazené vzory

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> rozlíšiť na príkladoch pozitívne i negatívne vplyvy televízie a iných komunikačných prostriedkov, uviesť príklady prosociálnych ľudí zo svojho okolia, vyjadriť svoj názor na prečítanú knihu 	vzor správania komunikačné prostriedky a ich úloha prosociálne vzory v okolí dieťaťa čitateľský návyk–zdroj prosociálnych vzorov

Rozvoj tvorivosti a iniciatívy

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> uviesť príklady vzájomnej užitočnosti, vymenovať iniciatívy, kde môže preukázať svoj vzťah k ochrane prírody a životného prostredia, pripraviť si iniciatívy na ochranu prírody, 	záujmy rozvíjajúce osobnosť človeka kvality človeka využité pre spoločné dobro tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov

Dohovor o právach dieťaťa

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> vymenovať päť práv dieťaťa, rozpoznať, ktoré práva dieťaťa sa dodržia alebo porušujú v jeho prostredí, vysvetliť potrebu solidarity s deťmi, ktoré dlhodobo trpia nedodržiavaním ich práv, zapojiť sa do aktivity, ktorá podporuje solidaritu, vymenovať päť povinností, ktoré má voči iným ľuďom 	ľudské práva, práva detí detská práca solidarita a prijatie odlišností povinnosti detí vyplývajúce z ich práv

Náš región-naša vlasť

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<ul style="list-style-type: none"> priradiť svoje bydlisko do lokality regiónu, pomenovať špecifiká, krásy i možnosti svojho regiónu, napísať list priateľovi, v ktorom bude vykreslený jeho región, zostaviť prezentáciu, v ktorej predstaví svoj región, navrhnuť akciu na pomoc svojho regiónu. 	dedina, mesto, región vlasť, Slovensko vlastenectvo

Požiadavky na výstup

Socio-afektívne:

- chápe význam komunikácie pre dobré spolužitie v spoločenstve,
- uvedomuje si potrebu vzájomnej úcty a dôležitosť vďačnosti,
- prežíva vďačnosť voči tým, čo mu robia dobre,
- vníma víziu spolupracujúceho spoločenstva,
- chápe potrebu vytvárať a dodržiavať pravidlá spolužitia v skupine,
- pozná sám seba, uvedomuje si vlastnú hodnotu,
- cíti potrebu potvrdzovania vlastnej hodnoty inými,
- teší sa z dobra a odmieta zlo vo svojom okolí (na svojich najbližších v rodine, v triede, v škole, v rovesníckych vzťahoch),
- reflektuje dobro plynúce z rodiny, vie vyjadriť, čo ho na rodinných vzťahoch teší, čo je v rodine najdôležitejšie,
- vie zo svojho pohľadu ohodnotiť dobro ochrany a lásky, ktoré mu rodina poskytuje,
- akceptovať význam počúvania,
- uvedomovať si spojitosť práv a povinností,
- vie vysvetliť, čo je iniciatíva – vie uviesť príklady prospešnej a škodlivej iniciatívy,
- vie vysvetliť význam citov v živote človeka,
- vie, čo podporuje vzájomnú dôveru, priateľstvo a čo ich narušuje.

Kognitívne:

- vie sa predstaviť a učí sa prezentovať sám seba,
- vie vhodne použiť pozdrav, prosbu a vyjadriť vďačnosť,
- k spolužiakom je ústretový,
- sebaúcta mu prináša pokoj (nepotrebuje žalovať, vyvyšovať sa nad iných, ponižovať ich...),
- bádateľská snaha o sebaovládanie a znášanie námahy pri prekonávaní prekážok,
- je schopný oceniť dobro iných, vie aj prijať ocenenie,
- rozvíjať postoj k ľuďom, ktorí sú mu nesympatickí,
- osobná aktivita pri vytváraní pozitívnych vzťahov a klímy v spoločenstve,
- dobro zažité v rodine prenáša do žiackeho kolektívu,
- rád hovorí o pekných veciach v rodine,
- vie členom rodiny opätovať dobro v rôznych situáciách (príprava darčeka, slovné vyjadrovanie...),
- zapája sa do tvorivých úloh,
- prejavuje podporu sebaovládania pri riešení úloh,
- prejavuje aktívnejšiu účasť pri riešení problémov v triede,
- vie verbálne i neverbálne identifikovať city,
- prispieva k vytváraniu dobrej nálady a pohody v triede.

STRATÉGIE VYUČOVANIA

Pre dosiahnutie cieľov výučby budú na vyučovacích hodinách využívané metódy, ktoré podporujú socializáciu detí a učenie cez zážitok:

- dialóg a diskusia,
- zážitkové (skúsenostné) metódy – hra, dramatizácia,
- učenie posilňovaním žiaduceho správania,
- učenie disciplinovaním.

Zážitkové metódy budú prepojené s tzv. klasickými metódami. V rámci vyučovacieho procesu bude uplatňovaný diferencovaný a individuálny prístup ku žiakom.

UČEBNÉ ZDROJE

- PaedDr. Eva Ivanová, PhDr. Ľubica Kopinová: Etická výchova v 2. ročníku základnej školy, Metodická príručka pre učiteľov, 2004,
- PaedDr. Eva Ivanová, PhDr. Ľubica Kopinová, Mgr. Eva Líšková: Etická výchova pre 2. ročník základných škôl, pracovné listy, 2007.

PRIEREZOVÉ TÉMY

- Enviromentálna výchova – ENV,
- Osobnostný a sociálny rozvoj – OSR,
- Ochrana života a zdravia – OZO,
- Výchova k manželstvu a rodičovstvu- VMR,
- Regionálna výchova a ľudová kultúra – RLK,
- Mediálna výchova – MDV,
- Multikultúrna výchova – MUV,
- Dopravná výchova – výchova k bezpečnosti v cestnej premávke- DVA,
- Finančná gramotnosť- FIG.

HODNOTENIE PREDMETU

Žiak je v predmete etická výchova v 1. – 4. ročníku hodnotený a klasifikovaný v súlade s platným Metodickým pokynom č. 22/2011 na hodnotenie žiakov základnej školy vydaným MŠVVaŠ SR a podľa platných vnútorných kritérií hodnotenia v predmete Etická výchova vydanými Základnou školou s materskou školou, Záriečie 136.

Žiak so zdravotným znevýhodnením je hodnotený a klasifikovaný v súlade so Zásadami hodnotenia žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v základnej škole – Metodický pokyn č. 22/2011, príloha č. 2 a odporúčaní CPPPaP, ktoré žiak navštevuje.

Od 17.02.2021 školského roka 2020/2021 je žiak v predmete etická výchova hodnotený a klasifikovaný podľa Kritérií percentuálneho hodnotenia žiaka vydanými Základnou školou s materskou školou, Záriečie 136.